

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN CİNSELLİK HAKKINDAKİ BİLGİ, TUTUM VE DAVRANIŞLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Evaluation of University Students Knowledge, Attitudes and Behaviors About Sexuality

Nahit Sabri ŞAHİN¹, Hande MEMİŞ¹, Mustafa BAKIRCI¹, Ethem Serdar YALVAÇ¹

¹Yozgat Bozok Üniversitesi,
Tıp Fakültesi,
Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim
Dalı,
Yozgat,
Türkiye.

Nahit Sabri ŞAHİN, Arş. Gör. Dr.
(0000-0002-4217-44602)
nahitsabrisahin@hotmail.com
Hande MEMİŞ, Arş. Gör. Dr.
(0000-0002-1019-5898)
handememis@gmail.com
Mustafa BAKIRCI, Dr. Öğr. Ü.
(0000-0002-4063-4409)
dr.mustafabakirci@gmail.com
Ethem Serdar YALVAÇ, Prof. Dr.
(0000-0001-9941-4999)
serdar.yalvac@gmail.com

İletişim:

Arş. Gör. Dr. Nahit Sabri ŞAHİN
Yozgat Bozok Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim
Dalı, Merkez/Yozgat/TÜRKİYE.

Geliş tarihi/Received: 30.01.2025
Kabul tarihi/Accepted: 23.06.2025
DOI: 10.16919/bozoktip.1629873

Bozok Tıp Derg 2025;15(4):388-395
Bozok Med J 2025;15(4):388-395

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin cinsellik konusundaki bilgi düzeylerini, tutumlarını ve davranışlarını kapsamlı bir şekilde değerlendirmektir.

Gereç ve Yöntemler: Bu araştırma, Yozgat Bozok Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde Jinekoloji ve Obstetrik eğitimi almamış toplam 166 öğrenci ile gerçekleştirilmiş bir kesitsel çalışmadır. Araştırma verileri, cinsel sağlıkla ilgili bilgi ve tutumları ölçmek amacıyla oluşturulmuş 20 sorudan oluşan bir anket aracılığıyla toplanmıştır.

Bulgular: Katılımcıların %22,9'u cinsel deneyim yaşadığını belirtirken, bu oran kadınlarda %10,6, erkeklerde ise %43,5 olarak bulunmuştur. Erkeklerin cinsel deneyime sahip olma oranı, kadınlara göre istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($p<0,001$). Öğrencilerin %83,7'si okullarda cinsel eğitimin verilmesini desteklerken, %4,8'i bunun gereksiz olduğunu ifade etmiştir. Cinsellik konusundaki bilgilerin en yaygın kaynağı sosyal medya ve internet (%42,2) olarak belirtilmiştir. Katılımcıların en fazla bildiği doğum kontrol yöntemleri prezervatif (%42,2) ve oral kontraseptifler (%35,5) olmuştur. Öğrencilerin %41,6'sı oral kontraseptif kullanırken, %33,1'i prezervatif kullanmaktadır.

Sonuç: Çalışma bulguları, üniversite öğrencilerinin büyük bir kısmının cinsel sağlık bilgilerini sosyal medya ve internetten edindiğini ortaya koymaktadır. Öğrenciler cinsel deneyimler yaşamış olsalar da cinsel sağlıkla ilgili yanlış anlamalar ve riskli korunma yöntemlerinin kullanımına dair ciddi bir eğitim eksikliği bulunmaktadır. Bu durum, ülkemizde cinsel sağlık eğitime dair politikaların güçlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Cinsel Sağlık; Cinsellik; Doğum Kontrol Yöntemleri; Üniversite Öğrencileri

ABSTRACT

Objective: The aim of this study is to comprehensively assess the knowledge, attitudes, and behaviors of university students regarding sexuality.

Material and Methods: This research is a cross-sectional study conducted with a total of 166 students from the Faculty of Medicine at Yozgat Bozok University, who had not received training in Gynecology and Obstetrics. Data for the study were collected through a 20-item questionnaire designed to measure knowledge and attitudes related to sexual health.

Results: 22.9% of the participants reported having sexual experience, with 10.6% of females and 43.5% of males indicating such experience. The proportion of males with sexual experience is significantly higher than that of females ($p=0.001$). 83.7% of the students support the provision of sexual education in schools, while 4.8% consider it unnecessary. The most common source of information on sexuality is social media and the internet (42.2%). The most widely known methods of contraception are condoms (42.2%) and oral contraceptives (35.5%). 41.6% of participants use oral contraceptives, while 33.1% use condoms.

Conclusion: The findings of this study show that the majority of university students obtain their sexual health information primarily from social media and the internet. Although the students have sexual experiences, there is a significant lack of education regarding sexual health, which leads to misunderstandings and the use of risky protection methods. This highlights the need for strengthening sexual health education policies in the country.

Keywords: Sexual Health; Sexuality; Contraceptive Methods; University Students

Giriş

Üniversite çağındaki gençlerin bilgi düzeyi, yalnızca toplumsal ve kültürel yapının bir yansıması değil, aynı zamanda bir toplumun eğitim seviyesinin belirleyicisi olarak da önemli bir gösterge kabul edilmektedir. Üniversite öğrencilerinin en belirgin özelliği, eğitim düzeylerinin yanı sıra, geldikleri toplumların koşullarının şekillendirdiği kişilik gelişimi ve çatışmalardır (1). Bu dönemde cinsellik gibi özel ve önemli bir konudaki bilgi ve tutumlar, sosyokültürel farklılıklar, büyüme süreçlerinde yetersiz cinsel eğitim almaları, bireylerin genel sağlıkları ve toplum içindeki ilişkileri üzerinde doğrudan etkiler yaratmaktadır (2). Çeşitli sosyoekonomik ve kültürel faktörlerin bu yaş grubunun cinsel sağlık hakkındaki bilgi düzeyini şekillendirdiği ve bireylerin cinsel sağlıklarını koruma yönündeki tutumlarını belirlediği görülmektedir (3). Bu bağlamda, cinsel sağlık eğitiminin eksikliği, cinsel sağlıkla ilgili risklerin artmasına yol açabilmektedir (4). Cinsel sağlık eğitimi, gençler ve toplum arasında cinsellik hakkında var olan bilgi eksikliklerini gidermeyi amaçlamaktadır (5). Cinsellik konusunda doğru ve yeterli bilgi edinmek, yalnızca bireylerin kişisel gelişimlerine katkı sağlamakla kalmaz, aynı zamanda toplumsal düzeyde farklı yaşam tarzlarına karşı duyulan saygıyı artırır (6). Cinsel eğitim, ideal olarak ailede başlanması gereken bir süreçtir; ancak toplumsal ve kültürel engeller, bu konudaki açık ve sağlıklı tartışmaların yapılmasını zorlaştırmakta, sonuç olarak genç bireylerin sosyal yaşantılarına başlamadan önce sınırlı bilgiyle karşı karşıya kalmalarına yol açmaktadır (7). Çoğu aile, çocuklarının ergenlik dönemine girmesiyle birlikte cinsel eğitim vermekten kaçınmakta ve bu eksiklik, gençlerin cinsellik hakkındaki tutumlarını, sınırlı kişisel deneyimlere dayalı olarak şekillendirmelerine neden olmaktadır (8). Cinsellik konusunda eğitim almış bireylerin bulunduğu toplumlarda, cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve istenmeyen gebelikler gibi sağlık sorunlarının prevalansında belirgin bir azalma gözlemlenmektedir (9). Üniversite çağındaki gençler, cinsellik ve üreme sağlığı konusunda çeşitli bilgiler edinmekte, ancak bu bilgilerin doğruluğu ve kapsamı önemli ölçüde değişkenlik göstermektedir (10). Özellikle kontrasepsiyon kullanımı, istenmeyen gebeliklerin önlenmesi açısından kritik bir yer tutmaktadır. Ayrıca, öğrencilerin kontraseptif yöntem

kullanma oranları, genellikle cinsel sağlık eğitiminin ne kadar kapsamlı ve erişilebilir olduğuna bağlı olarak değişmektedir (11). İstenmeyen gebelikler ve cinsel yolla bulaşan hastalıkların önlenmesi açısından, bu yaş grubunun doğru bilgiye sahip olması, toplumsal sağlık düzeyini yükseltmede önemli bir rol oynamaktadır (12). Üniversite öğrencilerinin kontraseptif yöntemler konusundaki farkındalık düzeyleri ve kullanma oranları, toplumsal cinsiyet rolleri, kültürel normlar ve aileden alınan eğitim gibi faktörlerle şekillenmektedir (13). Bu nedenle, cinsel sağlık eğitiminin güçlendirilmesi, gençlerin bu konuda daha bilinçli ve sorumlu davranmalarını sağlamaktadır (14). Bu bulgular, cinsel sağlık eğitiminin güçlendirilmesinin halk sağlığını iyileştirmek açısından önemli bir strateji olduğunu ortaya koymaktadır (15). Bu çalışmanın temel amacı, üniversite öğrencilerinin cinsellik konusundaki bilgi düzeylerini, tutumlarını ve davranışlarını değerlendirmektir. Ayrıca, öğrencilerin cinsel deneyimlerini inceleyerek, cinselliğe bakış açılarını analiz etmek ve kontraseptif yöntemlere dair farkındalıklarını ve bu yöntemleri kullanma oranlarını ortaya koymaktır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Çalışmamız için etik onay, Yozgat Bozok Üniversitesi etik kurulundan 13/09/2023 tarihinde alınmış olup, onay numarası 2017-KAEK-189_2023.09.13_3 olarak kaydedilmiştir. Çalışma etik prensiplere uygun olarak yapılmıştır. Tüm yazarlar araştırma ve yayın etiğine uygun çalıştığını beyan eder.

Bu çalışmada bir üniversite hastanesinde kadın hastalıkları ve doğum eğitimi almamış olan 1, 2 ve 3. sınıf üniversite öğrencilerinin cinsellik konusundaki bilgi, tutum ve davranışlarını değerlendirmeyi amaçladık. Kadın hastalıkları ve doğum eğitimi almamış öğrencilerin seçilme gerekçesi, bu gruptaki öğrencilerin benzer yaş aralıklarına sahip ve aynı eğitim düzeyini paylaşan bireyler olmaları varsayımına dayanmaktadır. Çalışma, tanımlayıcı ve kesitsel bir araştırma tasarımıyla yapılmış olup, veriler belirli bir zaman diliminde toplanmıştır.

Araştırmanın evrenini, 2022 yılı aralık ayında ile 2023 yılı ocak ayında Yozgat Bozok Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur. Örneklem, çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 166 öğrenciyi

dayanmakta olup, katılımcılardan “bilgilendirilmiş olur” alındıktan sonra anket uygulanmıştır.

Araştırmanın örneklem büyüklüğü, ortalama karşılaştırmaları için etki büyüklüğü orta düzeyde ($d=0,3$) varsayılmış, hata oranı ($\alpha=0,05$), çalışmanın gücü ($1-\beta=0,95$) olarak hedeflenmiştir. Güç analizi sonucunda, anlamlı farklılıkları tespit etmek için en az 111 katılımcının gerekli olduğu hesaplanmıştır. Çalışmaya toplam 166 katılımcının dâhil edilmesiyle, güç analizi gerekliliklerinin karşılandığı görülmüştür.

Veriler, araştırmacılar tarafından literatür taraması yapılarak geliştirilen, 20 sorudan oluşan bir anketle toplanmıştır. Anketin içeriği, literatürden edinilen bilgilerle desteklenmiştir. Anket, cinsellik ile ilgili bilgi, tutum ve davranışları ölçmeyi amaçlayan kapalı uçlu ve açık uçlu sorular içermektedir. Anketin başlıkları, cinsellik hakkındaki bilgi düzeyini, bilgi kaynaklarını ve cinsel deneyimlere dair tutumları yansıtan sorularla uyumlu olacak şekilde tasarlanmıştır.

Anketin dağıtımı, öğrencilere bireysel olarak yapılmış ve katılımcılar, gerekli bilgilendirmeler yapıldıktan sonra anonim olarak ankete katılım sağlamışlardır. Katılımcılar, anketi doldurup mühürlü zarfta geri teslim etmişlerdir. Bu yöntem, yanıtların doğruluğunu ve güvenilirliğini artırmayı amaçlamaktadır.

Elde edilen verilerin hesaplanması ve istatistiksel analizleri IBM SPSS Statistics 22.0 (IBM Corp., Armonk, NY, ABD) kullanılarak yapıldı. Veri analizi sırasında, tanımlayıcı istatistikler (frekans, yüzdelik dilimler, ortalama) hesaplanmış, cinsiyet, yaş ve yerleşim yeri gibi demografik özelliklere göre gruplar arası farklar incelenmiştir. Ayrıca, cinsellik bilgisi, tutum ve davranışları ile demografik faktörler arasındaki ilişkiler normallik testi, Mann Whitney U testi ve Ki Kare testi ile değerlendirilmiştir. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Katılımcıların çoğunluğu (%57,2) cinselliği doğal ve normal bir olgu olarak tanımlamıştır. Cinsel deneyime sahip olduklarını belirten katılımcıların oranı ise %22,9’dur. Cinsel deneyime sahip bireyler arasında %28,94’ü kadın, %71,05’i erkek olarak tanımlanmıştır. Yapılan istatistiksel analizlerde, erkek öğrencilerin cinsel deneyim açısından kadın öğrencilerden anlamlı ve orta derecede daha fazla deneyime sahip

olduğu görülmüştür ($p<0,001$). İlk cinsel deneyimin ortalama yaşı 18,61 olarak belirlenmiş olup, cinsiyetler arasında ilk cinsel deneyim yaşına ilişkin anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p=0,659$). Katılımcıların cinsel deneyimlerine dair bildirdikleri davranışlar arasında %28,3’ü öpüşme, %22,9’u cinsel ilişkiye girme ve %16,9’u el tutma olarak sıralanmıştır. Erkek öğrenciler en sık cinsel ilişkiye girme (%43,5) davranışını bildirirken, kadın öğrenciler ise en çok öpüşmeyi (%28,8) tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. İstatistiksel olarak bulgular cinsiyet ile yaşanan cinsel deneyim davranışları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir ($p<0,001$). Evlilik dışı cinsellik konusunda kadın katılımcıların %62,5’i bunu kabul edilemez olarak değerlendirirken, erkek katılımcıların %53,2’si evlilik dışı cinselliği normal olarak kabul etmektedir. Cinsiyet ile evlilik dışı cinsellik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gözlemlenmiştir ($p<0,001$). Katılımcıların %59’u, gelecekteki eşlerinin cinsel deneyiminin önemli bir faktör olduğunu belirtirken, %41’i bunun belirleyici bir unsur olmaması gerektiğini ifade etmiştir. Katılımcıların cinsel tutumlarını şekillendiren en önemli faktör, kişisel dünya görüşleri (%58,4) olarak belirlenirken, toplumsal yapı ise en az önemli faktör (%11,4) olarak değerlendirilmiştir. Cinsel bilgi kaynağı olarak en sık sosyal medya ve internet (%42,2) tercih edilmekte, bunu sırasıyla arkadaşlar (%24,1), ebeveynler (%12,7), kardeşler (%8,4), öğretmenler (%6), aile hekimleri (%4,2) ve basılı medya (%2,4) izlemektedir. Sosyal medya ve internetin bilgi kaynağı olarak kullanım oranı kadın öğrencilerde %41,3, erkek öğrencilerde ise %43,5 olarak tespit edilmiştir. Ayrıntılar Tablo 1’de sunulmaktadır.

Katılımcılara bilinen doğum kontrol yöntemleri sorulduğunda, %42,2’si kondomu en yaygın bilinen yöntem olarak ifade etmiştir. Diğer doğum kontrol yöntemleri ise sırasıyla oral kontraseptifler (OKP) %35,5, rahim içi araç (RİA) %9,6, takvim yöntemi %7,2 ve geri çekilme yöntemi %4,8 oranlarında bildirilmiştir. Tercih edilen doğum kontrol yöntemi sorusuna ise katılımcıların %41,6’sı oral kontraseptifleri (OKP) tercih ettiğini belirtmiştir. Bunu takiben, %33,1’lik bir oran kondomları, %13,3’lük bir oran takvim yöntemini, %9’u RİA ve %3’ü geri çekilme yöntemini tercih etmiştir. Kadın öğrenciler arasında en fazla tercih edilen yöntem kondom (%43,3), erkek öğrencilerde ise oral

Tablo 1. Cinsiyet ve Cinsellik, Cinsel Deneyim ve Cinsel Tutumlar Açısından Öğrencilerin Demografik Özellikleri

	Kadın		Erkek		Toplam	
Ortalama Yaş					21,06	
	n	(%)	n	(%)	n	(%)
Tüm Öğrenciler	104	(62,7)	62	(37,3)	166	(100)
Yaşadığı Yer						
İl	68	(65,4)	36	(58,1)	104	(62,7)
İlçe	26	(25)	14	(22,6)	40	(24,1)
Köy - Kasaba	10	(9,6)	12	(19,4)	22	(13,3)
Cinsellik Tanımı						
Konuşulmamalı	6	(5,8)	4	(6,5)	10	(6)
Sıradan ve olağan	60	(57,7)	35	(56,5)	95	(57,2)
Sadece eş ile	38	(36,5)	23	(37,1)	61	(36,7)
Cinsel Deneyim Tecrübesi						
El ele tutuşmuş	20	(19,2)	8	(12,9)	28	(16,9)
Öpüşmüş	30	(28,8)	17	(27,4)	47	(28,3)
Cinsel ilişki yaşamış	15	(11,5)	27	(43,5)	39	(22,9)
Hiçbir tecrübe yaşamamış	42	(40,4)	10	(16,1)	52	(31,3)
Evlilik Öncesi Cinsel İlişki						
Kabul edilemez	65	(62,5)	13	(21)	78	(47)
Olabilir	31	(29,8)	33	(53,2)	64	38,6)
Evlilik kesin ise yaşanabilir	8	(7,7)	16	(25,8)	24	(14,5)
Seksüel Davranışı Etkileyen Faktör						
Dini görüş	37	(35,6)	13	(21)	50	(30,1)
Sosyal yapı	13	(12,5)	6	(9,7)	19	(11,4)
Kendi görüşü	54	(51,9)	43	(69,4)	97	(58,4)
Cinsel Deneyim						
Evet	11	(10,6)	27	(43,5)	38	(22,9)
Hayır	93	(89,4)	35	(56,5)	128	(77,1)
Evlendiği Kişinin Cinsel Tecrübesinin Önemi						
Evet	65	(62,5)	33	(53,2)	98	(59)
Hayır	39	(37,5)	29	(46,8)	68	(41)
Cinsel Bilginin Kaynağı						
Ebeveynler	16	(15,4)	5	(8,1)	21	(12,7)
Kardeşler	8	(7,7)	6	(9,7)	14	(8,4)
Doktor	6	(5,8)	1	(1,6)	7	(4,2)
Öğretmen	6	(5,8)	4	(6,5)	10	(6,0)
Sosyal Medya/İnternet	43	(41,3)	27	(43,5)	70	(42,2)
Arkadaşlar	22	(21,2)	18	(29)	40	(24,1)
Yazılı Basın	3	(2,9)	1	(1,6)	4	(2,4)

kontraseptifler (%53,2) olmuştur. Bilinen ve tercih edilen doğum kontrol yöntemleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<0,001$). Ayrıntılı veriler Tablo 1 ve Tablo 2’de sunulmaktadır.

Katılımcılar arasında uyuşturucu kullanımı %7,8 olarak saptanmıştır. Alkol kullanımı %40,4, sigara içme oranı ise %27,7 olarak belirlenmiştir. Kadın katılımcıların %1,9’u uyuşturucu kullandığını bildirirken, erkek katılımcılar arasında bu oran %17,7’ye çıkmaktadır.

TARTIŞMA

Cinsellik, tarih boyunca insan yaşamının ayrılmaz bir parçası olmuştur. Dünya Sağlık Örgütü’ne (DSÖ) göre cinsellik, fiziksel, duygusal, entelektüel ve sosyal unsurların birleşiminden oluşur ve kişiliği, iletişimi ve sevgiyi zenginleştirir. Cinsellik, bireylerin yalnızca fiziksel değil, duygusal, entelektüel ve sosyal bütünlüğünü de deneyimlemelerini sağlayarak kişilik gelişimini, iletişimi ve sevgi paylaşımını destekler. Psikolojik, sosyal, ekonomik, politik, kültürel, yasal, dini, biyolojik ve manevi faktörlerin etkileşimi, cinsellik üzerinde belirleyici bir rol oynar.

DSÖ, cinsel sağlığı “hastalık, işlev bozukluğu ya da engellilik olmamasının ötesinde, cinsellik ilişkili duygusal, zihinsel ve sosyal iyilik halinin pozitif bir durumu” olarak tanımlar. Cinsel sağlık, bireylerin güvenli ve tatmin edici cinsel deneyimler yaşamasını, cinsel hakların korunmasını ve yerine getirilmesini gerektirir. Cinsel sağlıkla ilgili bilgi edinimi çocukluk ve ergenlik döneminde başlar. Çalışmamızda öğrencilerin öncelikli bilgi kaynaklarının ilk sırada sosyal medya/ internet, ikinci sırada arkadaşlar olduğu belirlenmiştir. Literatürde 288 lisans öğrencisinin katıldığı bir çalışmada öğrencilerin cinsel sağlık ile ilgili bilgilerini en çok arkadaşlarından öğrendiği vurgulanmıştır (16). Galler’deki üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada ise, cinsel sağlıkla ilgili bilgi kaynakları arasında birinci sırada %49,1 gibi yüksek bir oranla internet yer alırken, ikinci sırada ise aile hekimleri bulunmuştur (17). Cinsellik ve cinsel sağlık hakkında doğru bilgi edinimi ve doğru kaynak kullanımı, bireylerin genel sağlığında kritik bir rol oynamaktadır. Bu önemi vurgulayan gelişmelerden birisi de gelişmiş ülkelerin cinsel sağlık hakkında yaptıkları yatırımlardır. Amerika Birleşik Devletleri’nde 2018 yılında okul çağındaki gençlere yönelik cinsel risklerden kaçınma

eğitimi sağlamak amacıyla yaklaşık 80 milyon dolar bütçe ayrılmıştır. Bu eğitim programı, evlilik öncesi cinsel ilişkilerden kaçınmayı ve toplumda evlilik dışı cinsel davranışların normalleşmesini engellemeyi amaçlamıştır. Cinsel sağlık eğitimi üzerine yapılan çalışmalarda, bu tür programların bireylerin cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve temel sağlık konuları hakkında daha doğru bilgi edinmesini sağladığı bildirilmiştir.

Çalışmamızda, öğrencilerin %57,2’si cinselliği doğal bir olgu olarak tanımlarken, %47’si evlilik öncesi cinselliği kabul edilemez bulmuştur. Kadın öğrencilerin %62,5’i evlilik öncesi cinselliği kabul edilemez olarak tanımlarken, erkek öğrencilerin %53,2’si bu durumu normal olarak değerlendirmiştir. Cinsiyetler arasında evlilik öncesi cinselliğe yönelik tutumlarda istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır. Bulgular, üniversite öğrencileri arasında cinsel deneyimlerin cinsiyetler arasında farklılık gösterdiğini ve erkek öğrencilerin cinsel deneyim yaşama oranlarının genellikle daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Türkiye’de 2007-2023 yılları arasında üniversite öğrencileri ile evlilik öncesi cinsel ilişki konusunda yapılan çalışmaların derlemesinde kadınların evlilik öncesi ilişki yaşamasında hala toplumsal bir baskının olduğu sonucuna varılmıştır (18). İnönü Üniversitesi’nde Gülsen ve arkadaşlarının yaptığı bir çalışmada, kadınların %74,5’i evlilik öncesi cinsel ilişkiyi kabul edilemez bulurken, erkeklerin %49,6’sı benzer bir görüş bildirmiştir (19). Bu bulgular, çalışmamızdaki sonuçlarla paralellik göstermektedir ve üniversite öğrencilerinin cinselliğe yönelik tutumlarının, cinsiyet ve kültürel faktörlerle şekillendiğini göstermektedir.

Katılımcıların %77,1’i cinsel ilişki deneyimi yaşamadıklarını belirtmiştir (%89,4 kadın, %56,5 erkek). Cinsel deneyim yaşadığını belirtenlerin oranı ise %22,9 olup, bu grupta öpüşme (%28,3), cinsel ilişki (%23,5) ve el ele tutuşma (%16,9) olarak cevaplanmıştır. Çin’deki orta büyüklükteki bir şehir olan Hefei’de 1.500 üniversite öğrencisi arasında gençlerin cinsel davranışları hakkında yapılan bir çalışmada katılanların %12,6’sının (erkeklerin %15,4’ü, kadınların %8,6’sı) evlilik öncesi cinsel deneyimi olduğu görülmüştür (20). Farklı çalışmalarda evlilik öncesi cinsel deneyim oranlarının değişkenlik göstermesi, kültürel normlar, katılımcı profili ve zamanla değişen toplumsaldinamiklerden kaynaklanabilir.

Çalışmamızda en çok bilinen kontrasepsiyon yönteminin cinsiyet ayrımı olmaksızın %42,2 oranında kondom kullanımı olduğu ancak en çok tercih edilen yöntemin ise oral kontraseptifler olduğu bulunmuştur. 2012 yılında Ege Üniversitesi'nde 331 üniversite öğrencisi ile yapılan bir anket çalışmasında cinsel aktif gençlerin %25,4'ü herhangi bir doğum kontrol yöntemi kullanırken, %71,4 oranında kondomu tercih ettikleri saptanmıştır. Bunu %14,3 ile geri çekme ve %9,5 ile oral kontraseptif kullanımı izlemiştir (21). Çalışmamızda %41,6 ile en sık oral kontraseptifler, azalan sırasıyla kondom, takvim yöntemi, RİA tercih edildiği bulunmuş, yalnızca %3 oranında katılımcı ise geri çekme yöntemini kullandığını belirtmiştir. Bu farklılıklar, toplumlar arası ve zaman içindeki değişen tutumları, bilgi düzeyini ve sosyal normları yansıtabilir. Kondomun, cinsel yolla bulaşan hastalıkların korunmasında etkili bir yöntem

olarak algılanması ve yaygın kullanımı, kadınlar ve erkekler arasında korunma konusunda farklı anlayışlar ve tercihler olabileceğini gösteriyor. Oral kontraseptiflerin tercih edilmesinin, bu yöntemle ilgili bilgiye sahip olmanın yanı sıra, gebelikten korunma ile ilgili daha yüksek güvenlik algısıyla da ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle, doğum kontrol yöntemlerine ilişkin toplumsal farkındalık ve eğitim, tercih edilen yöntemleri etkileyen önemli faktörlerdir. Çalışmamızda, katılımcıların %7,8'inin madde kullandığı ve madde kullanan ile kullanmayan bireyler arasında cinsel deneyim oranları açısından anlamlı bir fark bulunmadığı saptanmıştır. Literatürde, madde kullanan bireylerde riskli cinsel davranışların daha yaygın olduğu belirtilmektedir. Demet ve ark. yaptığı çalışmada madde kullanan bireylerin erken yaşta cinselliği deneyimine sahip oldukları bulunmuştur (22).

Tablo 2. Bilinen Doğum Kontrol Yöntemleri ile Tercih Edilen Doğum Kontrol Yöntemleri

	Tercih Edilen Doğum Kontrol Yöntemleri						
Bilinen Doğum Kontrol Yöntemleri	Takvim Yöntemi	Geri Çekme	Kondom	Oral Kontraseptif	Intrauterin Araç	Total	p
Takvim Yöntemi	11	0	0	1	0	12	
Geri Çekme	1	5	2	0	0	8	
Oral Kontraseptif	5	0	53	1	0	59	
Kondom	4	0	66	0	0	70	
Intrauterin Araç	1	0	5	6	15	16	
Total	22	5	55	68	15	165	<0,001

Tablo 3. Cinsiyet ile Yaşanılan Cinsel Deneyim Tecrübeleri

	El ele tutuşmuş	Öpüşmüş	Cinsel İlişki Yaşamış	Hiçbir tecrübe yaşamamış	Toplam	p
Kadın	20	30	12	42	104	
Erkek	8	17	27	10	62	
Total	28	47	39	52	166	<0,001

Tablo 4. Cinsiyet ile Evlilik Öncesi Cinsel İlişkiye Karşı Tutum

	Kabul Edilemez	Olabilir	Evlilik Kesin ise Yaşanabilir	Total	p
Kadın	65	31	8	104	
Erkek	13	33	16	62	
Total	78	64	24	166	<0,001

Tablo 5. Cinsiyet ile Cinsel Deneyim Yaşama Yaşı

	n	Ortanca Sıra	Sıra Toplamı	p
Kadın	11	18,77	206,50	
Erkek	28	20,48	573,50	
Total	39	-	-	0,659

Çalışmamızda benzer bir sonuç beklenirken, anlamlı bir farkın gözlenmemesi, katılımcıların yüksek eğitim düzeyi ve madde kullananların azlığı ile açıklanabilir. Eğitim düzeyi yüksek bireylerin riskli cinsel davranışlara ve madde kullanımına karşı daha temkinli oldukları bulunmuştur (23). Ayrıca, çalışmamızdaki madde kullanım oranı literatürle kıyaslandığında daha düşük bulunmuştur.

Çalışmamızın temel sınırlılığı, katılımcıların yalnızca tek bir kurumdan seçilmiş olmasıdır. Bu durum, sonuçların genellenebilirliğini sınırlamaktadır.

SONUÇ

Sonuç olarak, çalışmamız üniversite öğrencilerinin cinselliğe yönelik tutumlarının, cinsiyet, kültürel normlar ve toplumsal yapı gibi çeşitli faktörlerden etkilendiğini göstermektedir. Cinsel sağlık konusunda doğru bilgi kaynaklarının kullanımının artırılması ve bu alanda eğitim programlarının geliştirilmesi, bireylerin sağlıklı tutumlar geliştirmesi ve riskli davranışlardan kaçınması için önemlidir. Çalışmada elde edilen bulgular, gençlerin cinsellik, doğum kontrol yöntemleri ve bağımlılık yapıcı madde kullanımı konusundaki farkındalıklarını artırmaya yönelik kapsamlı politikaların ve müdahalelerin gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu doğrultuda, farklı demografik gruplar ve kültürel bağlamlar dikkate alınarak daha geniş çaplı araştırmalar yapılması önerilmektedir.

Tasdik ve Teşekkür

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır. Çalışma için herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

KAYNAKLAR

1. Hossain S, Anjum A, Uddin ME, Rahman MA, Hossain MF. Impacts of socio-cultural environment and lifestyle factors on the psychological health of university students in Bangladesh: A longitudinal study. *J Affect Disord* 2019;256:393-403.
2. Karataş S, Yeni Yüzyıl Üniversitesi İ. ve Acil Yardım Programı İ. Kapsamlı Cinsellik Eğitimi Nedir? Neden Önemlidir? *Yeni Yüzyıl Journal of Medical Sciences* 2024;5(4):128-34.
3. Oğul, Z. Adölesan ve gençlerde cinsel sağlık üreme sağlığı: Etkileyen faktörler ve sorunlar. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 2021;7(2):149-65.
4. Zamponi V, Mazzilli R, Nimbi FM, Ciocca G, French D, Limoncin E et

al. Sexual and reproductive health: level of knowledge and source of information in adolescence. *J Sex Med*. 2024;21(10):872-7.

5. Ozan T, Karakeçi A, Yılmaz K, Yuvaç E, Pirinççi N, Firdolaş F, et al. Temel cinsel sağlık eğitimi almış sağlık çalışanı kadınlarda cinsel fonksiyon değerlendirmesi ve sonuçların temel cinsel sağlık eğitimi almamış ve sağlık sektöründe çalışmayan kadınların sonuçları ile karşılaştırılması. *Firat Tıp Dergisi*, 2021;26(4):245-50.

6. Ramírez-Villalobos D, Monterubio-Flores EA, Gonzalez-Vazquez TT, Molina-Rodríguez JF, Ruelas-González MG, Alcalde-Rabanal JE. Delaying sexual onset: outcome of a comprehensive sexuality education initiative for adolescents in public schools. *BMC Public Health* 2021;21(1):1439

7. Meherali S, Salami B, Okeke-Ihejirika P, Vallianatos H, Stevens G. Barriers to and facilitators of South Asian immigrant adolescents' access to sexual and reproductive health services in Canada: A qualitative study. *Canadian Journal of Human Sexuality* 2021;30(3):329-38.

8. Rouhparvar Z, Javadnoori M, Shahali S. Parents' approaches to sexuality education of their adolescent boys: a qualitative study in Ahvaz, Iran. *Reprod Health* 2022;19(1):69.

9. Alizadeh S, Riazi H, Majd HA, Ozgoli G. The effect of sexual health education on sexual activity, sexual quality of life, and sexual violence in pregnancy: a prospective randomized controlled trial. *BMC Pregnancy Childbirth* 2021;21(1):334.

10. Cinar I, Ozkan S, Aslan G, Alatas E. Knowledge and Behavior of University Students toward Human Papillomavirus and Vaccination. *Asia Pac J Oncol Nurs* 2019;6(3):300-7.

11. Aslantekin-Özcoban F, Gün M. Emergency contraception knowledge level and e-health literacy in Turkish university students. *Clin Exp Obstet Gynecol* 2021;48(6):1424-31.

12. Wilkins NJ, Rasberry C, Liddon N, Szucs LE, Johns M, Leonard S et al. Addressing HIV/Sexually Transmitted Diseases and Pregnancy Prevention Through Schools: An Approach for Strengthening Education, Health Services, and School Environments That Promote Adolescent Sexual Health and Well-Being. *J Adolesc Health*. 2022;70(4):540-9.

13. Issah H, Salifu A, Awal I. Kalkınma Çalışmaları Üniversitesi'ndeki lisans hemşirelik öğrencilerinde kontraseptif bilgisi, türleri hakkındaki bilgi ve kontraseptif kullanımına ilişkin belirlenen zorluklar. *OALib*. 2022;09(03):1-15.

14. Wong T, Pharr JR, Bungum T, Coughenour C, Lough NL. Effects of Peer Sexual Health Education on College Campuses: A Systematic Review. *Health Promot Pract* 2019;20(5):652-66.

15. Lameiras-Fernández M, Martínez-Román R, Carrera-Fernández MV, Rodríguez-Castro Y. Sex Education in the Spotlight: What Is Working? Systematic Review. *Int J Environ Res Public Health* 2021;18(5):1-35.

16. Aydın, M. (2019). Lisans öğrencilerinin cinsel sağlık eğitimi ve cinsel sağlık ile ilgili bilgi ve görüşleri. *Journal of Education, Theory and Practical Research*, 2019;5(1):1-13.
17. Gray BJ, Jones AT, Couzens Z, Sagar T, Jones D. University students' behaviours towards accessing sexual health information and treatment. *Int J STD AIDS* 2019;30(7):671-9.
18. Ozan FK, Ülgen H. Üniversite öğrencileri ile evlilik öncesi cinsel ilişki konusunda yapılan çalışmaların incelenmesi (2007-2023): Sistematik derleme. *Current Perspectives on Health Sciences* 2023;4(3):86-95.
19. Güneş A, Koluçak S, Güneş G, Aylaz R. Malatya'da üniversite öğrencilerinin cinsellikle ilgili tutum ve davranışları. *Medical Sciences* 2009;4(3):47-58.
20. Chi X, Yu L, Winter S. Prevalence and correlates of sexual behaviors among university students: a study in Hefei, China. *BMC Public Health* 2012;12:972.
21. Dağ H, Dönmez S, Şirin A, Kavlak O. Üniversite gençliğinin cinsel ve üreme sağlığıyla ilgili bilgi düzeyleri ve akran eğitimi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2012;15(1):10-7.
22. Atlam DH, Aldemir E, Ender Altıntoprak A. Prevalence of risky behaviors and relationship of risky behaviors with substance use among university students. *Dusunen Adam: The J Psychiatr Neurol Sci.* 2017;30(4):287.
23. Sing'oei V, Owuoth JK, Otieno J, Yates A, Andagalu B, Smith HJ et al. RV393 Study Team. Early sexual debut is associated with drug use and decreased educational attainment among males and females in Kisumu County, Kenya. *Reprod Health.* 2023;20(1):111.